

BIBLIA HEBRAICA

CARTEA PSALMILOR

Psalmii 51-100

Ediție bilingvă

Coordonator

Madeea Axinciuc

Traducere, transliterare și note

Madeea Axinciuc, Ioana Bujor, Rodica Gurămultă,
Ioana Munteanu, Gabriela Myers, Gabriel Victor Bâclea,
Gabriel Giurgeanu, Sabina Avram, Benjamin Chircan,
Ioana Zamfir, Alina Tăriceanu, Andrada Chioveanu

Lectura în limba ebraică

Prim-Rabin Rafael Shaffer

POLIROM

2025

Cuprins

<i>Cuvânt înainte</i> (Madeea Axinciuc).....	5
<i>Transliterare și pronunție</i>	19
<i>Abrevieri</i>	21
<i>Acronime</i>	23
<i>Cartea Psalmilor</i> (Psalmii 51-100) – traducere din limba ebraică	25
<i>Cartea Psalmilor</i> – textul masoretic.....	117
<i>Cartea Psalmilor</i> – transliterare	185
<i>Note</i>	261

Despre traducere. Am optat, și în acest volum, să menținem notele separat, la finalul cărții, pentru a delimita cu precizie textul Psalmilor de palierul explicativ. Detaliile privind modul de lucru, transliterarea, adaptarea numelor proprii la limba română, semnificația și redarea în limba română a Tetragramei, utilizarea în traducere a parantezelor drepte sunt deja prezentate în primul volum.

Unele dintre trimiteri preiau parțial sau total note din primul volum, pentru a readuce în mintea cititorului nuanțe terminologice și conținuturi de natură explicativă, utile în înțelegerea versetului. Atunci când nota este preluată în întregime din primul volum, acest lucru este menționat la finalul notei, între paranteze drepte, precizându-se și numărul notei din volum, astfel: „[vol. 1, nota ... (numărul notei)]”. Dacă nota este preluată doar parțial, inserția include și abrevierea *cf.*, pentru a semnala similaritatea, sugerând comparația cu primul volum: „[*cf.* vol. 1, nota ... (numărul notei)]”.

Pentru toate numele proprii (de persoane sau locuri) s-a introdus în note transliterarea fonetică la prima ocurență a numelui. În acest mod, cititorul se poate familiariza cu numele ebraice ale persoanelor și locurilor din textul biblic. Tot la prima ocurență se oferă, unde este cazul, și explicații cu privire la etimologia sau înțelesul numelor. La fel am procedat și pentru numele divine *yhwh* (Numele Tetragramat), *adonay*, „Domnul”, și *elohim*, „Dumnezeu”.

Față de primul volum, apar câteva modificări în privința redării numelor proprii în limba română. Întrucât variantele transliterate ale numelor proprii ebraice au fost incluse în note, optăm în traducere pentru o variantă ușor româniată a numelor, transcriind consoana *yud* prin „i”, în loc de „y” (așa cum procedăm în cazul transliterării). Vom folosi, astfel, numele „Iehuda”, „Ioav”, „Ișai”, „Iedutun”, „Efraim”, „Iehosef”, nu „Yehuda”, „Yoav”, „Yșai”, „Yedutun”, „Efrayim”, „Yehosef” (conform regulilor de transliterare), așa cum preferăm numele „Iacov”, „Iosif”, „Israel”, „Ierusalim”, nu „Yaaqov”, „Yosef”, „Yisrael”, „Yerușalayim”.

La fel ca în primul volum, utilizăm majuscule pentru substantive comune doar atunci când ele se referă la realități, spații, elemente, obiecte, atribute și relații explicit așezate în legătură cu divinul și înțelese contextual ca având o relație esențială cu Domnul. Vom scrie, de exemplu, cu majusculă: „Fața (Domnului)”, „Numele (Domnului)”, „Slava (Domnului)”, „Oștirile (Domnului)”, „Casa/Templul (Domnului)”, „Cortul (Domnului)”, „Tronul (Domnului)”, „Lăcașul (Domnului)”, „Sfânta” / „Sfânta Sfintelor”, „Sfințenia

(Domnului)”, „Sfântul (cu referire la Domnul)”, „Unsul (Domnului)”, „Legământul (Domnului)” etc. Tot cu majusculă sunt scrise pronumele și articolele demonstrative care se referă la Dumnezeu, la Domnul (ebr. *adonay*), la Numele Tetragramat (ebr. *yhwh*) sau, în perspectivă mesianică, la Unsul Domnului.

Distincția dintre *kativ* și *qare*. În tradiția masoretică se face distincție între textul scris și textul rostit, acolo unde apar diferențe. Dacă, pe linia tradiției orale, rostirea textului s-a păstrat pentru anumite cuvinte într-o formă diferită de tradiția scrisă, acest lucru este marcat în edițiile masoretice prin păstrarea în text a variantei din manuscris (ebr. *kativ*) și menționarea rostirii diferite (ebr. *qare*) într-o notă. În BHS, de exemplu, s-a optat pentru note marginale, așezate discret în dreapta textului.

Cei doi termeni provin din aramaică, unde funcționează ca forme de participiu trecut. Termenul *kativ* se referă la „ceea ce este scris”. Rădăcina *ktv*, „a scrie”, are același înțeles în limbile aramaică și ebraică. Termenul *qare* înseamnă „ceea ce este citit”. Și în acest caz, rădăcina *qr*, „a citi”, este comună celor două limbi semitice.

Registrul *qare* poate da seamă de transmiterea textului diferențiat în tradiția scrisă și în cea orală, dar poate fi interpretat și ca o rectificare sau ca o adăugire semnificativă. Nu în ultimul rând, *qare* poate sugera modificări lingvistice care survin în pronunția, redarea ori chiar înțelegerea textului scris, în funcție de contextul tradițional în care acesta este păstrat, aducând indicații valoroase din perspectiva evoluției limbii.

Distincțiile dintre *kativ* și *qare* vor fi semnalate în prezenta ediție în notele de subsol, indicând transliterarea termenilor ebraici (pentru *kativ*, respectiv pentru *qare*), traducerea acestor termeni și, unde este cazul, variantele de traducere a sintagmelor sau versetelor din care fac parte și care nu pot fi redată în textul propriu-zis al Psalmului. Vom opta pentru păstrarea în text a variantei de traducere care are cea mai mare pregnanță în contextul Psalmului, ca înțeles, stil și sonoritate. Celelalte variante se vor regăsi în notele de subsol.

Ori de câte ori se va semnala o distincție între *kativ* și *qare* în notele de subsol, termenii din registrul *kativ* vor fi redați între paranteze rotunde, iar termenii din registrul *qare*, între paranteze drepte. La fel se va proceda și în cazul transliterării Psalmilor, la secțiunea *Transliterare* din carte.

Pentru notele de subsol, diferența va fi introdusă după indicația explicită: „Distincție (*kativ*) [*qare*]”. Iată în acest sens un exemplu din Psalmul 55:16:

„Distincție (*kativ*) [*qare*]: (*yaššimawet*) [*yašši mawet*] (...)”.

Numele Tetragramat reprezintă un caz de *qare perpetuum* și va fi redat numai în situații speciale în notele de subsol, astfel: „(*yhwh*) [*adonay*]”, respectiv „(*yhwh*) [*elohim*]”, arareori.

Despre variantele de traducere. Textul ebraic este polifonic. El îi vorbește diferit fiecărui cititor, în funcție de pregătirea lui (spirituală), de contextul în care citește, de răspunsurile pe care le caută, de călăuzirea care i se dăruiește. Fiecare lectură este altfel și aduce înțelegeri înnoitoare. Virtutea limbii ebraice biblice constă în capacitatea de a exprima infinite înțelesuri cu fiecare termen și verset, privite în sine sau în legăturile lor cu ceilalți termeni și celelalte versete. De aceea, dificultatea și responsabilitatea de a traduce un text inspirat sunt copleșitoare: cum să redai toată această bogăție în limba română?; cum să transferi prin traducere toate conținuturile posibile?; cum să evoci tot ceea ce este explicit sau nu din atâtea fire care se împletesc tainic? Acest lucru se poate împlini doar parțial. Nicio traducere nu va putea echivala textul original. Ea îl va aproxima în cel mai bun mod cu putință.

Ebraica Psalmilor este de o frumusețe covârșitoare: foarte simplă, adeseori eliptică, lăsând loc pentru legarea în multe chipuri a cuvintelor între ele și pentru traducerea lor diferită, de la o legătură la alta. Bogăția se regăsește atât la nivel morfologic (prin rădăcini paralele, care nasc semnificații diferite ale cuvintelor), cât și la nivel sintactic (prin modurile imprevizibile în care termenii și propozițiile se pot grupa, lega, determina).

Acolo unde „zarea interioară” a cuvintelor, după expresiva sintagmă a lui Lucian Blaga, nu poate fi redată cuprinzător sau adecvat în limba română, am optat pentru note. Ele arată cum fiecare dintre cele două limbi are moduri proprii de redare, împreună sau separat, a înțelesurilor, prin veșminte asemănătoare. Limba ebraică fiind o limbă semitică, structurile ei, modurile ei de a surprinde realitatea în cuvinte diferă substanțial de contextul indo-european în care încercăm să aducem toate aceste veșminte, podoabe, semnificații, pentru o receptare cât mai apropiată de cea a cunoscătorului limbii ebraice. Se pierde foarte mult la această translație dintr-un spațiu lingvistic în altul. Calitatea de text revelat se păstrează în aceste circumstanțe doar dacă traducerea se face la umbra Celui care a urzit pentru noi textul. Altfel, pornirile și înțelegerile noastre omenești nu vor putea găsi tălmăcirea care transferă toate înălțimile și adâncurile textului-sursă. Pe acestea niciun om nu le poate cuprinde.

Prin urmare, asumăm de la început această inadecvare și fragilitate a traducerii și recunoaștem, în același timp, că am fost mereu vigilenți în a păstra, fidel, rigoarea, bogăția și frumusețea neasemuite ale textului ebraic.

Pe lângă notele care vin să explice termeni și sintagme, sunt și note care oferă una sau mai multe variante de traducere. Am optat în acest volum pentru sintagma „variante de traducere”, în locul sintagmei „alternative de traducere”, utilizată în notele din primul volum, după o rafinare a înțelegerii noastre cu privire la textul ebraic: multiplele semnificații ale versetelor nu sunt „alternative”, ci simultane. Infinitatea de înțelesuri este *armonios* infinită. Semnificațiile nu se exclud, alternativ, ci sunt complementare.

De aceea, rugăm cititorul să fie atent acolo unde notele propun variante de traducere, ele făcând parte, intrinsec, din textul ebraic și, deci, având aceeași legitimitate în privința receptării sensului versetului. Mai mult, rugăm cititorul să urmărească dacă și unde o variantă de traducere din note atrage după ea modificări în versetele subsecvente, întreaga structură de semnificații a Psalmului fiind adâncită în registre neevidente doar la lectura textului, fără note. În cele mai multe din cazuri, notele vor reda în cascadă aceste modificări pe care le produce traducerea posibil diferită a unui termen sau a unei secțiuni dintr-un verset.

Aș oferi aici un exemplu: Psalmul 51. Voi reda în cele ce urmează textul Psalmului în două variante: prima este varianta din text, a doua este varianta reconfigurată prin urmărirea atentă a variantelor de traducere din note, în concatenarea lor.

Iată, deci, prima variantă de traducere:

- „1. Către mai-marele cântăreților, o cântare a lui David 2. Când a venit profetul Natan la el, după ce [David] a intrat la Bat-Şeva
3. Miluiește-mă, Dumnezeule, după iubirea Ta, după mulțimea milelor Tale, șterge fărădelegile mele!
4. Fă ca spălarea mea să sporească mai mult decât nelegiuirea mea, și curățarea mea mai mult decât păcatul meu!
5. Ca să cunosc fărădelegile mele, și păcatul meu totdeauna să fie înaintea mea!
6. Doar Ție unuia Ți-am greșit, ce e rău înaintea ochilor Tăi am făcut! Pentru ca drept să Te vădești în cuvântul Tău, și curat în judecata Ta,
7. Iată, cu nelegiuire m-am născut, și cu păcat mă va fi zămislit maica mea,

8. Iată, adevăr ai îndrăgit în cele din lăuntru, și în loc ferecat mă faci să cunosc înțelepciune!
9. Strobește-mă cu isop, și curat voi fi! Spală-mă, și voi fi mai alb decât zăpada!
10. Fă-mă să aud bucurie și veselie! Bucura-se-vor oasele pe care le-ai zdrobit!
11. Ascunde Fața Ta de la păcatele mele, și toate nelegiuirile mele șterge-le!
12. Inimă curată fă-mi mie, Dumnezeule, și Duh statornic înnoiește în lăuntrul meu!
13. Nu mă izgoni de la Fața Ta, și Duhul Sfințeniei Tale nu Îl lua de la mine!
14. Dă-mi mie înapoi bucuria izbăvirii Tale, și cu Duh dăruitor mă sprijină!
15. Învăța-voi pe cei nelegiuți căile Tale, și cei păcătoși la Tine se vor întoarce!
16. Scapă-mă de vărsare de sânge, Dumnezeule, Dumnezeule al izbăvirii mele! Limba mea va striga cu bucurie credincioșia Ta!
17. Doamne, deschide buzele mele, și gura mea va grăi lauda Ta!
18. Căci nu Îți e pe plac jertfă să-Ți aduc, ardere de tot Tu nu voiești.
19. Jertfe lui Dumnezeu: duhul ce se frânge, inima ce se frânge și se zdrobește. Dumnezeule, nu [le] disprețui!
20. În bunăvoința Ta, fă bine Ționului! Zidește zidurile Ierusalimului!
21. Atunci Îți vor fi pe plac jertfe ale dreptății, arderea de tot și cea întreagă, atunci vor aduce pe altarul Tău viței”.

Și a doua variantă de traducere:

- „1. Către mai-marele cântăreților, o cântare a lui David 2. Când a venit profetul Natan la el, după ce [David] a intrat la Bat-Șeva
3. Miluiește-mă, Dumnezeule, după iubirea Ta, după mulțimea milelor Tale, șterge fărădelegile mele!
4. Mai mult spală-mă de nelegiuirea mea, și de păcatul meu curăță-mă!
5. Căci eu cunosc fărădelegile mele, și păcatul meu totdeauna este înaintea mea!
6. Doar Ție unuia Ți-am greșit, ce e rău înaintea ochilor Tăi am făcut! Pentru ca drept să Te vădești în Cuvântul Tău, și curat în Judecata Ta,
7. Iată, în nelegiuire m-am născut, și în păcat m-a zămislit maica mea!

52

1. Către mai-marele cântăreților, un *maskil*²⁷ al lui David, 2. Când a venit Doeg²⁸ edomitul, și-a grăit către Șaul²⁹, și i-a spus: David s-a dus la casa lui Ahimelekh³⁰!
3. Ce te mândrești, om puternic în răutate?³¹ Iubirea³² lui Dumnezeu³³ ziua-ntreagă este!
4. Prăpăd urzești, ca un tăiș ascuțit îți e limba – vicleșug ticluiește.
5. Iubești mai mult răul decât binele, mai mult minciuna decât vorba dreaptă³⁴. **SELA**³⁵
6. Iubești cuvintele nimicitoare, limba vicleană.
7. Dumnezeu³⁶, El te va doborî pentru vecie, te va lua și te va scoate din cort,
Și te va smulge din pământul celor vii! **SELA**
8. Și vor vedea cei dreپți și se vor înfricoșa, și de el vor râde:
9. Iată bărbatul care nu și-L pune pe Dumnezeu pavăză,
În multa lui avuție se încrede, în patima lui se întărește!
10. Iar eu sunt ca un măslin înverzit în Casa³⁷ lui Dumnezeu,
În iubirea³⁸ lui Dumnezeu mă încred, în veci de veci!
11. De-a pururi Te voi lăuda, căci Tu înfăptuiești!
În Numele Tău voi nădăjdui, căci bun este înaintea celor iubiți³⁹ de Tine!